

Významné krajinné prvky jako východisko vymezení a podstatná možnost zajištění ochrany ÚSES.

Pavel Nesvatba

O b e c n ě

Územní systémy ekologické stability a významné krajinné prvky jsou dva základní instituty obecní územní ochrany, zavedené do naší legislativy zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Svým pojmovým vymezením / VKP je definován jako ekologicky hodnotná část krajiny a ÚSES jako soubor přírodě blízkých ekosystémů/ jsou přímo předurčeny k tomu aby tvořily integrální celek a protože ÚSES je vzájemně propojený soubor prvků různé úrovně a funkce je k jeho vymezení nezbytným východiskem poznání a identifikace významných krajinných prvků. Možný je i postup opačný, to je, že při vymezení územního systému ekologické stability jsou identifikovány významné krajinné prvky jako funkční biocentra, biokoridory a interakční prvky. Z praktického hlediska je třeba jednoznačně preferovat první postup, a to zejména proto, že provedením registrace VKP požívá tato část krajiny poměrně významné ochrany před poškozováním a ničením jednak podle režimu ost. 2/ § 4 zákona (závazné stanovisko orgánu ochrany přírody k chystanému negativnímu zásahu) a jednak podle příslušných sankčních ustanovení (pokuty za poškození či zničení VKP) § 87 a § 88. Podobnou výslovnou ochranu prvků ÚSES zákon nezná.

Obecně lze konstatovat, že problematika institutu významných krajinných prvků je v teoretické i praktické rovině krajinné ochrany poměrně značně podceňována. O tom svědčí i skutečnost, že o tomto institutu s bezprostřední vazbou na ÚSES nebyla zmínka v tematických okruzích probíhajícího semináře a tato problematika sem byla dodatečně „vpašována“.

K praktickým zkušenostem z procesu registrace VKP v okrese Brno-venkov

S registrací VKP jsme na OkÚ Brno-venkov začali již v roce 1993 s cílem realizovat ji postupně na celém okrese. Ke dnešnímu datu můžeme konstatovat, že základní kolo registrace je ukončeno ve všech 142 katastrálních územích. Registrace VKP byla provedena u 517 lokalit. Mimo to bylo na území významných krajinných prvků ze zákona vylišeno 762 lokalit vyšší ekologické hodnoty a jejich zaevidování bylo oznámeno vlastníkům, obcím a stavebním úřadům u příležitosti registrace VKP.

Takto bylo tedy na území celého okresu ošetřeno 1 279 lokalit. Tohoto příznivého výsledku jsme mohli dosáhnout pouze zvolením optimálního pracovního postupu při uplatnění těchto zásad:

- vyhrazení působnosti pověřených obecních úřadů na úseku registrace a péče o významné krajinné prvky na úroveň okresního úřadu
- dodavatelská realizace kvalitního krajinařského mapování ekologicky významných krajinných segmentů a celků se zákresy do map 1 : 10 000 a textovým popisem včetně návrhu péče o lokalitu
- dodavatelská realizace přípravy podkladů pro registraci /identifikace hranic VKP do pozemkových map, identifikace pozemkových parcel a vlastníků/

- realizace oznámení o registraci VKP dle odst. 2/ § 6 zákona souhrnně vždy za celé katastrální území společně včetně oznámení o zaevidování významných částí VKP ze zákona
- plné využití možností daných speciální procesní úpravou registrace VKP dle § 6 zákona včetně doručení oznámení o registraci veřejnou vyhláškou

Důležitým poznatkem z procesu registrace VKP je skutečnost, že bez zvláštní procesní úpravy této procedury, řešené v odstavci 2/ až 4/ § 6 zákona by zřejmě nebylo možné v uvedeném časovém horizontu tento proces v takovém rozsahu realizovat. Tento postup již zřejmě po chystané novelizaci zákona č. 114/1992 Sb. nebude možný, protože speciální procesní úprava registrace VKP má být bohužel nahrazena standardním správním řízením.

K takto provedené registraci VKP byly ze strany vlastníků dotčených pozemků uplatněny výhrady pouze ve 12ti katastrálních územích. Tyto výhrady se převážně týkaly návrhů na změny vedení hranic VKP a všechny orgán ochrany přírody po projednání věci akceptoval. Ve třech případech požadovali vlastníci pozemků zrušení registrace, v jednom případě orgán ochrany přírody tuto výhradu akceptoval a provedenou registraci zrušil, ve dvou případech registraci potvrdil přes odpor vlastníků.

Přehledy registrovaných VKP i významných částí VKP ze zákona nechal referát životního prostředí OkÚ Brno-venkov zpracovat do praktické orientační příručky se zákresy prvků do zmenšenin kopii map 1 : 10 000 pro území celého okresu. Pro územní obvody všech šesti pověřených obecních úřadů byla zpracována příručka se zákresy těchto prvků do map 1 : 25 000 s přírodní a krajinářskou charakteristikou každého VKP včetně návrhu optimální péče. Správním úřadům různých stupňů a zaměření na území okresu tak bylo umožněn rychlý přístup k přehledným informacím tohoto druhu.

V současné době jsou všechny podklady o registračním řízení a jeho výsledcích připravovány k předání šesti pověřeným obecním úřadům okresu Brno-venkov. Všechny byly v rámci probíhající reformy vybaveny rozšířenou působností ve výkonu státní správy.

JUDr. Pavel Nesvatba, OkÚ Brno-venkov, RŽP